

INO-BULLETIN 5/2010

Vážení čtenáři,

držíte v rukou další číslo naše dvouměsíčníku vydávaného v rámci projektu Od rozvoje znalostí k inovacím Univerzitním institutem UTB ve Zlíně.

První tři strany se zabývají informačními technologiemi. Nejprve na obecnější rovině, poté je prostor věnován představení nového portálu knihovny UTB ve Zlíně. Na poslední straně se můžete nechat inspirovat svými kolegy a rovněž podat projekt do OP VK, např. výzvy Lidské zdroje ve V&V, která má uzávěrku na konci dubna 2011. V neposlední řadě zde máte možnost se ve zkratce seznámit s novinkami v hodnocení VaV dle nové metodiky Vlády ČR.

INFORMAČNÍ ZDROJE PRO VĚDU A VÝZKUM

„Když jsem chtěl něco vynalézat, začal jsem studovat vše, co se v dané otázce udělalo v minulosti.“

T. A. Edison (1847-1931)

Nezbytnou součástí přípravy i realizace vědeckovýzkumných projektů i samotného výzkumu jsou správné informace. Současná „informační společnost“ nám nabízí mnoho způsobů, jak získat potřebné informace v požadované formě, čase a kvalitě.

Informační zdroj může být tištěný, zvukový, obrazový nebo elektronický (včetně zdrojů dostupných online). Základní rozdělení informačních zdrojů je na tištěné a elektronické. Každý z těchto druhů zahrnuje různorodé typy. V případě tištěných zdrojů můžete čerpat z velkého množství odborných monografií a periodik. Jedním z méně vyu-

žívaných zdrojů je i tzv. šedá literatura. Ta zahrnuje např. diplomové či disertační práce, výzkumné zprávy ale i firemní literaturu, jako jsou výroční zprávy, firemní časopisy apod.

Mezi další druhy patří zdroje elektronické. Jistě každý z nás již využil některou z mnoha informačních elektronických databází či použil informace získané z elektronické verze časopisů či jiného tisku. Další možnosti získání vhodných informací nabízí i použití volně přístupných vyhledávačů na internetu, mezi které patří např. GoogleScholar ale i český Seznam.cz.

Neprávem opomíjeným zdrojem odborných informací jsou **patentové informace**. Tyto umožňují získat aktuální informace:

- o vědeckých a technologických aktivitách v konkrétním regionu či na celém světě,
- o vývoji technologií a směřování vývoje trhů v konkrétních oborech,
- o skutečném inovačním potenciálu firem, ale i dalších výzkumných subjektů. [1]

Využívaným nástrojem pro získání těchto informací jsou **patentové rešerše**. Ty lze obecně rozdělit do několika kategorií:

- **průzkumy na stav techniky** (jde o stanovení úrovně určitého oboru, hledání nových výrobních programů, získání přehledu o stávající úrovni v dané zájmové oblasti v celosvětovém kontextu),
- **průzkumy novosti** (zjišťují, zda určité technické řešení bylo či nebylo součástí světového stavu techniky před datem podání přihlášky vynále-

zu, patentu apod. (tzv. prioritní datum patentu)),

- **průzkumy patentové čistoty** (zda právní vlastnosti předmětů techniky mohou či nemohou být volně využívány bez nebezpečí porušení platných průmyslových práv).

V patentech a dalších chráněných řešeních můžete nalézt velké množství cenných informací. Díky stovkám tisíců chráněných řešení však není lehké najít a získat informace, které právě potřebujete. Často je tak lepší využít služeb pracovníků, kteří se přímo zaměřují na vypracování rešeršních analýz. Ti jsou schopni efektivně nalézt a roztřídit získané informace, často mají přístup k vysoce specializovaným databázím a i nezbytné zkušenosti pro práci se získanými údaji.

I pracovníci univerzitního **CENTRA TRANSFERU TECHNOLOGIÍ (CTT)** nabízejí služby v oblasti vypracování odborných patentových rešerší. V případě zájmu o tuto problematiku kontaktujte ředitelku CTT, paní Ing. Danu Kreizlovou (e-mail: kreizlova@uni.utb.cz, tel.: 576 038 037) či navštivte naše webové stránky www.inovace.utb.cz.

Použité zdroje:

[1] LOPEZOVÁ, Linda; PAPÍK, Richard. Vyhledávání informací IV: Vyhledávání speciálních druhů dokumentů - patentových informací a ochranných známek. *Knihovna-Plus : Knihovnická revue* [online]. 2003, 14, 2, [cit. 2010-10-25]. Dostupný z WWW: <http://full.nkp.cz/nkkr/NKKR0302.html>. ISSN 1214-0678.

Ing. Gabriela Havelková
havelkova@uni.utb.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Univerzitní institut

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚVOD

Knihovna UTB ve Zlíně pořizuje pro své uživatele bohatou a **unikátní kolekci licencovaných databází a zdrojů od mnoha prestižních producentů**. Bohužel většina z těchto zdrojů má vlastní prostředí pro vyhledávání, což brání jejich optimálnímu využití.

Akademický pracovník nebo student, který má zájem o rešerši k řešení problematice, musí mít přehled o dostupných databázích a v každé z nich se zorientovat. Zejména z důvodu značné heterogenity jednotlivých databází bývá nalezení relevantních článků zdlouhavé.

ExLibris MetaLib

Pro zefektivnění a usnadnění práce s těmito heterogenními informačními zdroji je důležité jejich zastřešení nadstavbovou službou – portálem. K tomuto účelu byl vybrán systém Metalib firmy ExLibris.

Knihovna UTB ve Zlíně podala rozvojový projekt na rok 2010 „**Implementace portálu knihovních zdrojů Metalib v Knihovně UTB**“, který byl financován a během léta realizován.

METALIB

Systém MetaLib představuje pokročilý nástroj pro **integrování lokálních i vzdálených informačních zdrojů** v knihovnách. Jeho základem je metavyhledávač, který zajišťuje **paralelní vyhledávání v mnoha heterogenních informačních zdrojích současně v reálném čase**. Sada doplňujících nástrojů pak uživateli umožňuje s výsledky dále pracovat.

Metalib nabízí vlastní uživatelské rozhraní, které přes snahu vývojářů o zpřehlednění a zjednodušení zůstává poněkud těžkopádné.

Uživatelé naopak požadují prostředí s jednoduchými možnostmi vyhledávání a přehledným zobrazením výsledků. Knihovna UTB ve Zlíně vyšla tomuto požadavku vstříc a nasadila nad systémem Metalib nové uživatelské rozhraní **Xerxes**.

xerxes

XERXES

Xerxes je projekt vyvíjený pod GNU licenci a sledující jediný cíl - **maximálně zjednodušit proces vyhledávání v informačních zdrojích**.

Hlavní přednosti systému

- *Jednotné prostředí*

Z jednoho místa lze prohledávat všechny zapojené databáze.

- *Intuitivní výběr zdrojů*

Ihned na hlavní stránce má uživatel možnost zvolit si skupinu zdrojů pro prohledávání podle oboru, který jej zajímá.

- *Jednoduché vyhledávání*

Na hlavní stránce je jediné vyhledávací okno, které po zadání dotazu spustí vyhledávání v kolekci nejdůležitějších zdrojů

- *Indikace recenzovaných časopisů*

U článků publikovaných v recenzovaných časopisech se ihned zobrazí ikona upozorňující na tuto skutečnost.

- *Indikace formátu dokumentu*

Vzhledem k heterogennímu prostředí prohledávaných zdrojů mohou být vyhledané dokumenty v různých formátech (článek, kniha, příspěvek v konferenci, patent). Xerxes tyto formáty umí rozlišit a zobrazit.

- *Doporučení souvisejících článků*

Přímo k záznamu vyhledaného článku jsou připojena doporučení na související dokumenty poskytované službou bX (více v samostatném odstavci).

- *Zpřesňování vyhledávání*

V přehledu nalezených dokumentů je možné omezit výsledný seznam dokumentů na konkrétní rok, autora nebo časopis, ve kterém byl publikován.

- *Ukládání oblíbených databází*

Každý si může vytvořit vlastní kolekci oblíbených databází, ve kterých může vyhledávat současně.

- *Ukládání oblíbených dokumentů*

Vyhledané záznamy dokumentů si lze uložit do archivu, kde je možné je organizovat, třídit, exportovat nebo zaslat emailem.

- *Seznam databází s tipy*

The screenshot shows the ExLibris Metalib search interface. The browser address bar shows the URL: `sfx.utb.cz:8331/v/R/C7SRUJUC7851N7PUQN369NDYXTASTVF4E27J31QA39Q8L7VFB-00009?func=meta-1`. The page title is "ExLibris Metalib" and the logo is visible. Below the title, there are navigation links: "Snadné hledání", "Profi hledání", "Nalézt zdroje", "Nalézt e-časopis", "Můj prostor", "Hledat", "Výsledky hledání", and "Předchozí vyhledávání". The user is identified as "Neregistrovaný uživatel".

The main section is titled "Profi hledání" and has two tabs: "Jednoduché" (selected) and "Pokročilé". Under "Jednoduché", there is a search box and a "GO" button. Below the search box, it says "Skupina: Technika obsahuje 6 zdrojů".

On the left side, there is a sidebar with a list of categories: "Zdroje UTB", "Víceoborové zdroje", "Citační rejstříky", "Ekonomie", "Environmentální vědy", "Filmová věda", "Humanitní vědy", "Chemie", "Lingvistika, jazyky", "Medicina", "Pedagogika", "Sociální vědy", "Technika" (highlighted), "Umění", "Zemědělství, potravinářství".

The main results table has columns: "Název zdroje", "Typ zdroje", and "Operace". The table contains the following entries:

Název zdroje	Typ zdroje	Operace
☒ IEEE Xplore	Pinotextová databáze	(i) (e)
☒ SpringerLink (MetaPress) Full Text New	E-Journals , Elektronické knihy	(i) (e)
☒ Institute of Physics Journals (IPJ)	E-Journals	(i) (e)
☒ Knovel	Elektronické knihy	(i) (e)
☒ ArXiv.org	Digital library	(i) (e)
☒ CiteSeerX	Citační rejstřík , Digital library	(i) (e)

At the bottom of the page, it says "Powered by ExLibris Metalib" and "Vypnout automatickou aktualizaci stránek | Informace o zajištění přístupnosti".

DOSTUPNÉ ZDROJE

V současné době je v portálu zapojeno **77 databází a informačních zdrojů** rozdělených podle oboru do 13 kategorií.

Nejdůležitější zdroje jsou dostupné v kategorii rychlé vyhledávání. Patří sem například:

- *Web of Science*
- *SCOPUS*
- *Academic Search Complete*
- *ProQuest Central*
- *ScienceDirect*
- *Wiley Online Library Journals*
- *SpringerLink*

Vedle těchto prestižních databází lze v portálu prohledávat i **lokální zdroje**, mezi které patří

- *Katalog knihovny UTB ve Zlíně*
- *Elektronické knihy UTB ve Zlíně*
- *DSpace – kvalifikační práce*

BX

Xerxes umožňuje integraci nadstavbových služeb. Jednou z nejzajímavějších je jistě **bx – doporučení vědeckých článků** na základě analýzy využití odborných článků v akademické komunitě po celém světě. Tato doporučení jsou:

- *relevantní*

doporučení založená na analýze milionů transakcí s odbornými články,

- *aktuální*

doporučení zahrnují i nejnovější odborné články,

- *snadno dostupná*

doporučení zcela integrovaná do výsledků vyhledávání odborných databází.

Portál naleznete na adrese:

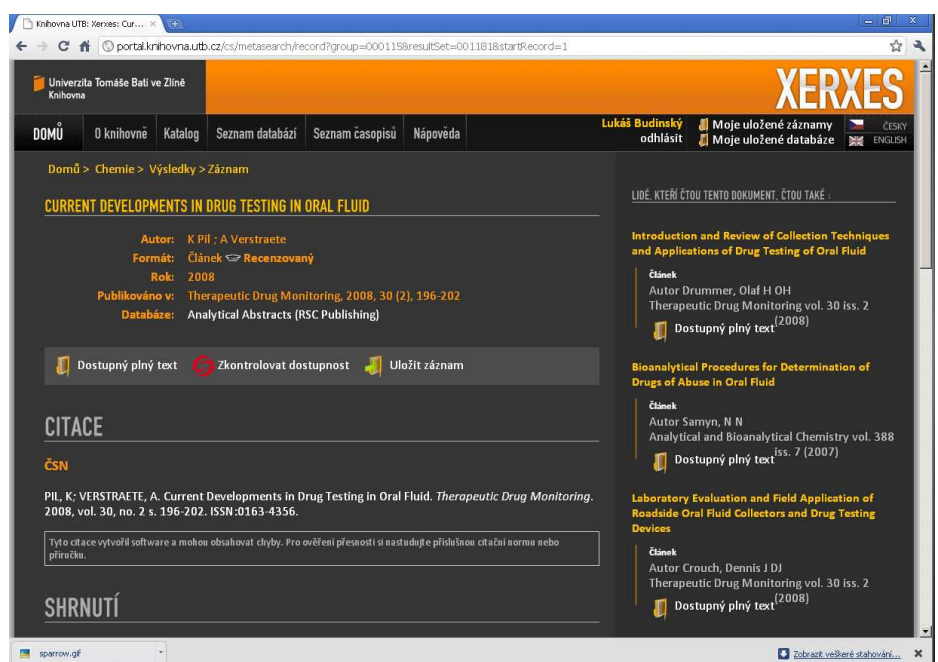
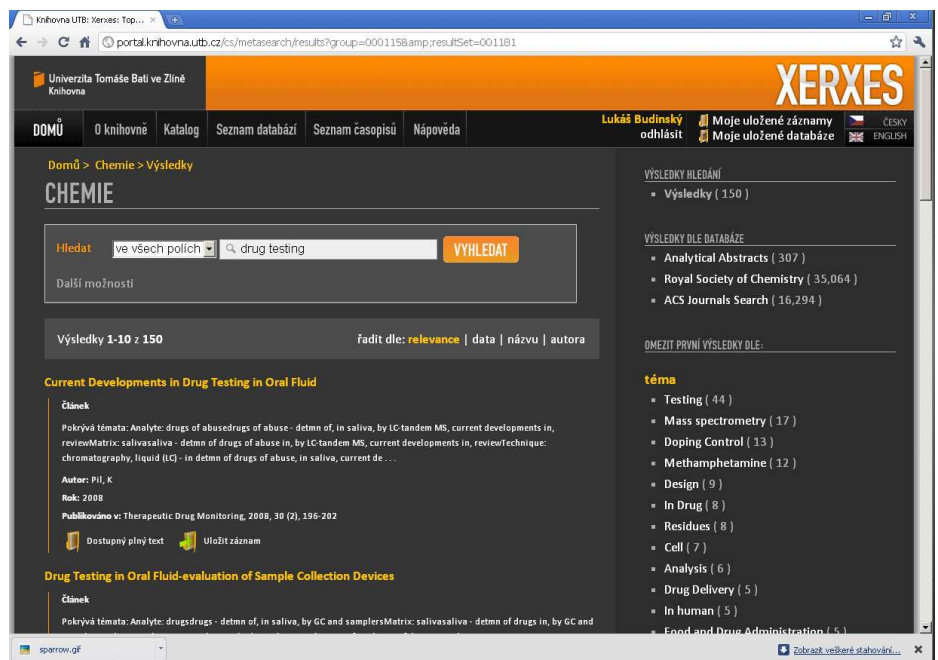
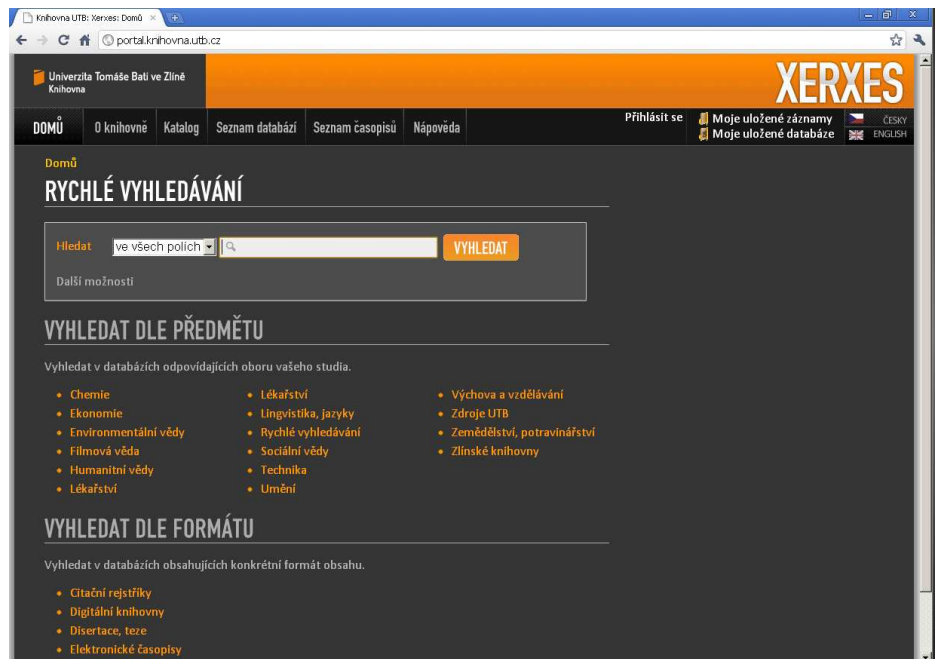
PORTAL.KNHOVNA.UTB.CZ

Ing. Lukáš Budínský

Knihovna UTB ve Zlíně

Vedoucí oddělení informačních systémů

budinsky@knihovna.utb.cz

NOVÁ METODIKA HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÝCH ORGANIZACÍ

Dne 4. srpna 2010 schválila vláda ČR novou Metodiku hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů, jejíž ustanovení jsou platná pro roky 2010 a 2011 (dále jen „Metodika“). Tato Metodika stanovuje **postup a pravidla hodnocení výsledků** výzkumných organizací. Stejně jako v předchozí metodice zde můžete nalézt **definice hodnocených druhů výsledků**:

- článek v odborném periodiku,
- odborná kniha,
- článek ve sborníku,
- patent, užitný nebo průmyslový vzor, prototyp, funkční vzorek,
- poloprovoz, ověřená technologie, odrůda, plemeno,
- poskytovatelem realizovaný výsledek (např. jedná se o výsledky promítnuté do právních předpisů, norem, strategických a koncepčních dokumentů apod.),
- specializovaná mapa, certifikované metodiky a postupy,
- software,

- výzkumná zpráva obsahující utajované informace podle zvláštního právního předpisu.

V příloze k Metodice naleznete i **konkrétní bodové ohodnocení jednotlivých typů výstupů a podmínky, jež musíte splnit**, aby byly body uznány a uděleny. Důležitou součástí, která klíčově ovlivní přidělení příslušného bodového hodnocení, je i splnění pravidel ověřitelnosti vykazovaných výsledků. Tato jsou v dokumentu aktualizována a podrobně popsána.

Novinkou, pro hodnocené výzkumné organizace zásadní, jsou nově **upravená pravidla pro rozdělování institucionálních prostředků**, a to především pravidla pro zachování alokací finančních prostředků. Ty nyní vycházejí z hodnot výsledků hodnocení za předchozí roky (2008 a 2009) a jejich vzájemných poměrů. Na jejich základě byl stanoven poměr výše celkových institucionálních prostředků podílejících se na základním či aplikovaném výzkumu. Stanovený poměr je 85 (základní) : 15 (aplikovaný), na jeho základě se poté přepočtem bude upravovat dosažená hodnota bodového hodnocení.

Úprava bude provedena snížením nebo zvýšením koeficientu hodnoty bodu tak, aby byl stanovený poměr (s jistou mírou tolerance) zachován.

Korekci hodnocení ovlivňuje :

- stanovený váhový koeficient odvozený od podílů konkrétních oborových skupin na institucionálních prostředcích za roky 2008 a 2009 a
- poměr institucionálních výdajů na jednotlivé druhy výsledků.

Jedinou skupinou, na niž se výše uvedená korekční pravidla nevztahují, jsou články v impaktovaných časopisech. Příslušnou Metodiku můžete nalézt na www.vyzkum.cz.

Pokud Vás zajímají další podrobnosti, chcete získat přehledné informace o hodnocení výsledků VaV, systému financování VaV v ČR či možnostech zdrojů financování u nás i v zahraničí, navštivte naše webové stránky www.inovace.utb.cz.

Ing. Gabriela Havelková
havelkova@uni.utb.cz

ZAPOJENÍ UNIVERZITY DO OP VK: OSA 2.3 – LIDSKÉ ZDROJE VE V&V

Dne 1. října 2010 skončila výzva Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblasti podpory 2.3 – Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji.

V rámci výzvy bylo možné připravit projekty zaměřené na:

- podporu vytváření kvalitních týmů výzkumu a vývoje a jejich dalšího rozvoje, zejména inicializačních pracovních pozic a startovacích pozic;

- přípravu zapojení jedinců i týmů do mezinárodních sítí a projektů v oblasti výzkumu a vývoje.

Připraveny byly dva projekty v celkové výši 70 535 945,60 Kč pro UTB ve Zlíně. Konkrétně se zapojily tyto součásti:

- Fakulta logistiky a krizového řízení projektem „Vznik výzkumného týmu pro environmentální rizika a bezpečnost“ s rozpočtem 30 576 770,06 Kč;
- Univerzitní institut projektem „Pokročilé teoretické a experimentál-

ní studie polymerních systémů“ s rozpočtem ve výši 39 959 175,54 Kč.

Žadatelům byla v rámci projektu poskytnuta odborná pomoc.

Další projektové žádosti do této výzvy můžete předkládat do konce dubna 2011. Pokud potřebujete s přípravou projektu pomoci, neváhejte se na mě obrátit.

Ing. Vladimíra Miklová
miklova@uni.utb.cz

INO-BULLETIN 5/2010

Vydává: Univerzitní institut, Ústav projektových činností, Nad Ovčárnou 3685, 760 01 Zlín
E-mail: inovace@UTB.cz Web: <http://www.inovace.utb.cz>

Redakční rada: Martina Manová, Vladimíra Miklová, Michal Orava, Gabriela Havelková, Dana Kreizlová, Jarmila Strážnická
Datum vydání: 29. října 2010